

Trobada del **Grup de Lectura Meteora** a Documenta
Pau Claris, 144, Barcelona

20 de maig de 2019

El festí de Babette, d'Isak Dinesen (Karen Blixen)

Aspectes generals

Isak Dinesen és sens dubte una bona escriptora, el llibre s'ha considerat molt ben escrit i l'opinió generalitzada és que llegir *El festí de Babette* ha estat una satisfacció. S'ha dit en els comentaris del Grup que el text està escrit com un conte i que és una metàfora de l'autoafirmació, del plaer que sent l'artista en la pura contemplació de la seva obra ben feta, més enllà de la consideració que l'obra mereixi per part dels altres.

S'ha recomanat que aquesta narració sigui llegida, sempre que es pugui, tota seguida (la brevetat del text ho permet) per tal de no perdre el ritme que marca l'autora. És una obra formalment curta, però molt densa de fons i també d'estratègia literària.

Religió

L'obra descriu perfectament el luteranisme, almenys en la seva tradició nòrdica. Es va fer notar que el protestantisme, a diferència del catolicisme, no té confessió: el que incompleix el precepte (el que pecca) no pot descarregar-se en un capellà que l'absolgui, per tant entre els luterans la responsabilitat, el rigor i l'exigència personals són imprescindibles per aconseguir la salvació, fet que pot imposar uns criteris de convivència més estrictes i rígids.

Per aquest camí aniria el temor dels habitants de Berlevag a sentir plaer, potser per primer cop a la vida, a través de l'estómac, gràcies al menjar saborós. El menjar plaent i elaborat és pràcticament ignorat en la vida diària perquè es considera pràcticament un pecat.

La narració és un retrat detallat de la repressió absoluta dels sentiments: tant per part de les dues germanes, Martine i Philippa, filles del degà o cap religiós del poble, com també per part dels seus pretendents, especialment de Lorens Lowenhielm, el militar enamorat de Martine.

En el retrat moral dels personatges hi ha una volguda metàfora del nord protestant europeu (fred, rigorós, luterà) i del sud catòlic (més encès, passional i lleuger).

De l'ambientació romàntica del començament de l'obra es va passant subtilment a disquisicions religioses que semblen plantejar maneres diferents d'entendre Europa; la del moment que descriu potser ens podria ajudar a saber què fer amb l'Europa d'ara mateix.

Elements històrics

Els fets de l'obra tenen lloc catorze o quinze anys després de la gran repressió posterior a la revolució de la Comuna de París (1871), per tant es podria situar l'obra cap al 1885 o 1886.

El Café Anglais, el restaurant on Babette és la gran xef que causa admiració a tot el París benestant, va existir de debò (1802-1913), estava situat a la cantonada del Boulevard des Italiens amb la rue Marivaux i va ser lloc de trobada de literats, famosos, aristòcrates i poderosos especialment durant la segona meitat del segle XIX.

Entre d'altres que s'esmenten, també és un personatge històric el coronel Galliffet, militar despietat, cap de la repressió a la Comuna de París, responsable de la mort de milers de persones i client habitual del Café Anglais.

Argument

S'ha comentat que, argumentalment, els dos capítols dedicats als pretendents de les filles del degà són molt interessants perquè aporten la descripció dels quatre personatges clau de l'obra, a més de Babette Hersant.

Es considera també molt ben utilitzat el recurs del fet inesperat però desitjat (la loteria) i el de l'element aglutinador (la gastronomia). I cal no oblidar la presència del personatge del militar, Lorens Lowenheim, primer tinent i després general, que és qui marca el pas del temps (obre i tanca la història) i convida a la reflexió.

Es tracta en definitiva, d'un «festí» que transforma el destí dels personatges, un banquet amb un final obert, que podríem trobar premonitori de la mateixa evolució posterior d'Europa.

Personatges

Babette Hersant és, per descomptat, un luxe per a les dues germanes de Berlevag. És, podríem dir, un talent malaguanyat, però que es resisteix a oblidar el seu art, mal que visqui pràcticament a la fi del món.

Un cop té diners, Babette no pensa a refer la vida, sinó que té la voluntat indeturable de mostrar el seu art. És una dona que ha sabut adaptar-se, durant catorze anys, a un ambient diametral oposat al seu. S'ha, podríem dir, integrat en la manera de viure del petit poble norueg. Però quan té diners, vol demostrar qui és.

D'altra banda, Martine i Philippa són personatges estoics, gairebé de pedra; només un cop a la vida senten alguna cosa per un home i ja en tenen prou per sempre més. Philippa és potser l'única de tots els personatges que pot entendre Babette com a artista. Ens ho demostra que faci servir, en la frase adreçada a Babette que tanca l'obra, les mateixes paraules que Achille Papin, el seu pretendent, li va dir a ella.

El personatge del tinent i després general, Lorens Lowenhielm, pot considerar-se fins a cert punt un pocapena, ja que deixa Martine tot i estimar-la i fa carrera militar per ser algú, cosa que ens el mostra com feble o acomplexat. El discurs que fa cap al final del festí és volgudament indefinit i sense cap compromís envers ningú. Ha après a anar pel món, però continua tan ambigu com quan era jove. Això sí, és l'únic que pot apreciar l'art gastronòmic de Babette perquè anys enrere havia estat al Café Anglais. La mateixa Babette, quan sap que ell és un dels comensals, se n'alegra perquè sap que la sabrà valorar.

Achille Papin, el tenor francès pretendent de Philippa, és l'únic que gosa fer un acostament físic: fa un encès petó a Philippa al final de la interpretació de l'ardent duet de *Don Giovanni*, de Mozart, però ella el talla en sec, mal que sembla que després se'n penedeix tota la vida.

Escenari

Berlevag, si no es tracta d'un altre poble amb el mateix nom en l'època de l'obra, és actualment un poble petit situat molt al nord de Noruega, i encara molt aïllat. Podria ser el mateix perquè Dinesen ens diu que Babette necessita 14 dies per anar i tornar de Cristiania (l'actual Oslo).

Pel·lícula

Es va fer esment, lògicament, de la pel·lícula de Gabriel Axel, que és bastant fidel a l'obra de Dinesen i, segons com, podríem considerar que l'enriqueix i la complementa, ja que s'entreté a mostrar l'elaboració dels plats, o sigui tot el treball gastronòmic de Babette, que és artístic tant pel sabor del menjar com per la seva presentació a taula. La novel·la no n'esmenta pràcticament cap detall, més enllà de l'estranyesa que provoca la tortuga en una comunitat acostumada als menjars simples i a l'omnipresent bacallà.

•

Pròxima trobada del Grup: dilluns, 17 de juny de 2019, 19h. Llibreria Documenta.

Obra: *Seda*, d'Alessandro Baricco (Anagrama)

Us recordem que Llibreria Documenta us fa un **5% de descompte** de les obres que llegim com a participants en el Grup de Lectura (per encàrrecs: **93 317 25 27**).

Més informació sobre el Grup de Lectura Meteora: www.editorialmeteora.cat